

Strona bierna w języku niemieckim

das Passiv

Marcin Perliński

Co to jest strona bierna?

- strona bierna (das Passiv) z logicznego punktu widzenia wyraża **to samo**, co strona czynna (das Aktiv)
- strona bierna kładzie nacisk **na czynności**, podczas gdy strona czynna koncentruje się w pierwszej kolejności na sprawcy czynności
- nadużywanie strony biernej w języku polskim jest błędem stylistycznym, ale w języku niemieckim jest ona używana **bardzo często** i jej nadużywanie nie jest błędem
- na stronę bierną można zamienić zdania zawierające **czasowniki przechodnie**, czyli takie, które „przechodzą” na stronę bierną - mają one dopełnienie w bierniku, np. „widzieć” (kogo? co?), ale „jechać” jest nieprzechodnie

Co to jest strona bierna?

- zdania w stronie biernej można tworzyć **we wszystkich** istniejących czasach
- ze szkolnego i praktycznego punktu widzenia zamiana na stronę bierną powinna następować **w tym samym czasie**, co zdanie, które dostaliśmy do zamiany (to samo dotyczy zamiany ze strony biernej na czynną)
- przy zamianie na stronę bierną podawanie sprawcy nie jest teoretycznie wymagane, ale praktycznie **należy** go umieszczać (np. „przeze mnie”, „przez mojego ojca”)
- zamiana na odpowiedni czas odbywa się wg. ścisłych schematów **odpowiednich dla danego czasu**, które zostaną przedstawione w dalszej części niniejszej prezentacji

Przykładowe zdania

- Widzę ojca.
(strona czynna, czas teraźniejszy)
- Ojciec jest przeze mnie widziany.
(strona bierna, czas teraźniejszy)
- Ich sehe den Vater.
(Präsens Aktiv)
- Der Vater wird von mir gesehen.
(Präsens Passiv)

Zwróć uwagę: „ojca“ zmieniło się na „ojciec“, a w niemieckiej wersji „den Vater“ przekształciło się na „der Vater“, czyli dopełnienie (w bierniku) stało się podmiotem (w mianowniku), czyli **zasada „4 na 1“**.

czasownik „werden“

- w języku niemieckim w stronie biernej **istotną rolę** odgrywa czasownik posiłkowy „werden“ (po polsku: być/stawać się)
- Oto odmiana tego czasownika:

Singular (l. poj.):

Plural (l. mn.):

ich werde**e**

wir werde**n**

du w**i**rst

ihr werde**t**

er/sie/es w**i**rd

sie/Sie werde**n**

NAUCZ SIĘ TEJ ODMIANY NA PAMIĘĆ!

podawanie sprawcy

- zdefiniowanie sprawcy, np. „przeze mnie“, „przez ojca“, „przez moją siostrę“ w języku niemieckim realizowane jest w zdecydowanej większości sytuacji przy pomocy przyimka „von“, który **rządzi celownikiem** (Dativ, trzeci przypadek)
- teoretycznie dla sprawców nie będących osobami oraz dla sprawców o charakterze abstrakcyjnym powinno się używać przyimka „durch“ (+ biernik, czyli Akkusativ – czwarty przypadek), ale Niemcy **coraz rzadziej** stosują się do tej zasady nagminnie używając „von“, dlatego na etapie początkowej nauki języka proponuję o tym na chwilę zapomnieć

podawanie sprawcy

PRZYKŁADY

von mir	przeze mnie
von dir	przez ciebie
von ihm	przez niego
von ihr	przez nią
von ihm	przez nie
von uns	przez nas
von euch	przez was
von ihnen	przez nich/nie
von Ihnen	przez pana/panią/państwa
von dem Vater	przez ojca (= vom Vater)
von meiner Schwester	przez moją siostrę
von seinem Bruder	przez jego brata
von unserem Lehrer	przez naszego nauczyciela

Passiv Präsens (schemat)

Passiv Präsens = werden + (sprawca) + Partizip II .

tu wrzucamy podmiot

↓

odmienione

↓

to coś zawsze na końcu

Der Hund wird von mir gefüttert. *

Pies jest przeze mnie karmiony.

* zamienialiśmy tu na stronę bierną zdanie „Ich füttere den Hund.“

Passiv Imperfekt* (schemat)

tu wrzucamy podmiot
Passiv Imperfekt = wurde + (sprawca) + Partizip II .
↓
odmienione
↓
to coś zawsze
na końcu

Der Hund wurde von mir gefüttert. **

Pies był przeze mnie karmiony. ***

* druga nazwa czasu „Imperfekt“ to „Präteritum“

** zamienialiśmy tu na stronę bierną zdanie „Ich fütterte den Hund.“

*** inne możliwe tłumaczenie: „Pies został przeze mnie nakarmiony“.

Jak odmieniać to całe „wurde”?

To „tabelkowa” forma Imperfektu (Präteritum),
czyli odmiana wygląda tak samo jak dla wszystkich
innych czasowników mocnych:

Singular:

ich wurde *

du wurdest

er wurde *

Plural:

wir wurden

ihr wurdet

sie wurden

* bez jakiejkolwiek końcówki

Passiv Perfekt (schemat)

Passiv Perfekt = sein + (sprawca) + Partizip II + worden .

tu wrzucamy podmiot

↓

odmienione

↓

to coś zawsze na końcu

Der Hund ist von mir gefüttert worden. *

Pies był przeze mnie karmiony. **

* zamienialiśmy tu na stronę bierną zdanie „Ich habe den Hund gefüttert.“

** inne możliwe tłumaczenie: „Pies został przeze mnie nakarmiony“.

Jak odmieniać to całe „sein”?

Cieężko sobie wyobrazić, żebyś jeszcze tego nie umiał(a), ale na wszelki wypadek podajemy także i tę odmianę:

Singular:

ich bin
du bist
er ist

Plural:

wir sind
ihr seid
sie sind

NAUCZ SIĘ TEJ ODMIANY NA PAMIĘĆ!

Passiv Plusquamperfekt (schemat)

tu wrzucamy podmiot
Passiv Plusq. = war + (sprawca) + Partizip II + worden .
↓
odmienione
↓
to coś zawsze
na końcu

Der Hund war von mir gefüttert worden. *

Pies był przeze mnie karmiony. **

* zamienialiśmy tu na stronę bierną zdanie „Ich hatte den Hund gefüttert.“

** inne możliwe tłumaczenie: „Pies został przeze mnie nakarmiony“.

Jak odmieniać to całe „war”?

To „tabelkowa” forma Imperfektu (Präteritum),
czyli odmiana wygląda **tak samo** jak dla wszystkich
innych czasowników mocnych:

Singular:

ich war *

du war**st**

er war *

Plural:

wir war**en**

ihr wart

sie war**en**

* bez jakiejkolwiek końcówki

Passiv Futur (I) (schemat)

Passiv Futur = ^{tu wrzucamy podmiot} werden + (sprawca) + Partizip II + werden

↓
odmienione

↓
to coś zawsze
na końcu

Der Hund wird von mir gefüttert werden. *

Pies będzie przeze mnie karmiony. **

* zamienialiśmy tu na stronę bierną zdanie „Ich werde den Hund füttern.“

Passiv der Modalverben (schemat)

tu wrzucamy podmiot
Passiv MV = MV + (sprawca) + Partizip II + werden .
↓
odmieniony
czasownik
modalny
↓
to coś zawsze
na końcu

Der Hund muss von mir gefüttert werden.*

Pies musi zostać przeze mnie nakarmiony.

* zamienialiśmy tu na stronę bierną zdanie „Ich muss den Hund füttern.“

Jak odmieniać czasowniki modalne?

Pewnie już było to na zajęciach, ale nie zaszkodzi
sobie co nieco odświeżyć:

können

ich kann
du kann**st**
er kann

wir können**en**
ihr könnt**t**
sie können**en**

müssen

ich muss
du mus**st**
er muss

wir müssen**en**
ihr müs**st**
sie müssen**en**

dürfen

ich darf
du dar**st**
er darf

wir dürfen**en**
ihr dür**ft**
sie dürfen**en**

wollen

ich will
du will**st**
er will

wir wollen**en**
ihr woll**t**
sie wollen**en**

sollen

ich soll
du soll**st**
er soll

wir sollen**en**
ihr soll**t**
sie sollen**en**

Zasada „man” na „es“

Przy zamianie zdań czynnych z „man” należy zastąpić „man” zaimkiem „es”:

- **Man** spricht hier Deutsch. (Aktiv)
- **Es** wird hier Deutsch gesprochen. (Passiv)

ale można także ominąć konieczność posługiwania się zaimkiem „es”, jeśli rozpoczniemy zdanie od określenia:

- Hier wird Deutsch gesprochen. (Passiv)

Zdania pytające w stronie biernej

Tworzy się je tak samo jak w stronie czynnej, ale oczywiście należy pamiętać o osobliwościach typowych dla strony biernej:

- Was machst du? (Aktiv)
- Was wird von dir gemacht? (Passiv)
- Hast du ihn besucht? (Aktiv)
- Ist er von dir besucht worden? (Passiv)

Złamanie zasady nieprzechodności

Takie zjawisko ma miejsce niezwykle rzadko i podajemy je tu tylko jako ciekawostkę:

- Jetzt **wird** aber **geschlafen**!
- Ale teraz spać!

(„**schlafen**“ jest czasownikiem nieprzechodnim)

- Dem Mädchen **wurde geholfen**.
- Dziewczynie udzielono pomocy.

(„**helfen**“ jest czasownikiem nieprzechodnim)